

Sygn. akt III Ca 677/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Mirella Szpyrka

Sędziowie: SO Aleksandra Janas (spr.)

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Wioletta Matysiok

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku A. J.

z udziałem D. S.

o stwierdzenia nabycia spadku po J. Ś.

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt I Ns 1914/13

postanawia:

oddalić apelację.

SSR (del.) Roman Troll SSO Mirella Szpyrka SSO Aleksandra Janas

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie A. J. domagała się stwierdzenia nabycia spadku po J. Ś., zmarłym w dniu 5 czerwca 2005r. w G. i tam ostatnio zamieszkałym, wskazując, że zmarły nie sporządził testamentu, a do grona spadkobierców ustawowych po nim należy córka D. S.. Wnioskodawczynie podała też, że nabyła wierzycelność wobec zmarłego wynikającą z umowy o kredyt z dnia 9 stycznia 2004r.

Uczestniczka postępowania D. S. złożyła wniosek o zatwierdzenie przez sąd oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, podała, że po śmierci ojca uporządkowała pozostawione przez niego dokumenty, w tym z różnych banków, do których udała się aby uregulować zobowiązania zmarłego. Wśród pozostawionych dokumentów nie odnalazła natomiast umowy, o jakiej mowa we wniosku i nie wiedziała o tym zobowiązaniu. Uczestniczka wyjaśniła nadto, że przez osiem lat po śmierci ojca nie miała żadnych informacji o jego długu wobec wnioskodawczynie – który zresztą zakwestionowała – i w obawie, że mogą ujawnić się kolejni wierzyciele złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku z wnioskiem, o jakim była wyżej mowa.

Postanowieniem wstępnym z 14 lutego 2014r. Sąd Rejonowy w Gliwicach zatwierdził oświadczenie D. S. o uchyleniu się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. Ś., synu A., zmarłym w dniu 5 czerwca 2005r. w G. i tam ostatnio stale zamieszkałym. Rozstrzygnięcie poprzedzono ustaleniem, że J. Ś. zmarł w dniu 5 czerwca 2005r. jako wdowiec i był ojcem uczestniczki postępowania D. S.. Ponieważ zmarły był alkoholikiem,

uczestniczka nie utrzymywała z nim kontaktów. Po śmierci ojca, o której dowiedziała się od przyrodniej siostry, uporządkowała jego dokumenty, wśród których odnalazła informacje o zadłużeniu w różnych bankach. Uczestniczka skontaktowała się z tymi bankami, ustaliła wysokość zadłużenia i zaciągnęła kredyt konsolidacyjny, aby je spłacić. Wśród odnalezionych dokumentów nie było żadnych informacji o zadłużeniu wobec Banku (...)w K., która to wierzytelność obecnie przysługuje wnioskodawczyni. Siostra uczestniczki ustaliła nadto zadłużenie zmarłego z tytułu czynszu, przy czym po dokonaniu rozliczeń zostało ono umorzone. Sprawdzając korespondencję ojca nadchodzącą po jego śmierci, uczestniczka odnalazła prośbę o kontakt w związku z zadłużeniem za energię elektryczną, na którą niezwłocznie odpowiedziała. Sąd ustalił nadto, że zmarły utrzymywał się ze świadczeń z ZUS, uczestniczka natomiast zarabia 1800zł netto, a łączny dochód jej męża wynosi 1100zł netto, na utrzymaniu małżonków pozostają dwie uczące się córki. Uczestniczka, która do chwili obecnej spłaca długi spadkowe, nie zasięgała informacji o możliwości odrzucenia spadku.

W oparciu o przedstawione wyżej ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że wniosek uczestniczki postępowania jest zasadny. Przywołując art.1019 § 2 k.c. i liczne zapadłe na jego gruncie orzeczenia Sądu Najwyższego oraz odnosząc się do istoty błędu określonej w art.84 § 2 k.c. podkreślił, że uczestniczka nie utrzymywała z ojcem kontaktów, ponieważ ten był alkoholiczkiem i założył inną rodzinę. Po jego śmierci podjęła jednak działania w celu ustalenia czy ojciec pozostawił po sobie jakieś długi, a następnie zobowiązała się do ich spłaty. W tych okolicznościach nie można, w ocenie Sądu Rejonowego, postawić uczestniczce zarzutu braku staranności co do ustalenia masy spadkowej. Podkreślił, że nie można wymagać od spadkobiercy aby występował z zapytaniem odnośnie zadłużenia do każdego banku i podobnej instytucji i za wystarczające uznał starania podjęte przez uczestniczkę, a polegające na sprawdzeniu wszystkich dokumentów i skontaktowaniu się z osobami, od których nadeszła korespondencja. Miał przy tym na uwadze, że uczestniczka zgodziła się spłacić wszystkie długi, o jakich powzięła wiadomość tuż po śmierci ojca, swoją świadomością obejmowała taką liczbę zobowiązań, jaką w tym czasie ustaliła. Gdyby wiedziała, że nawet po ośmiu latach od śmierci ojca ujawniać się będą nowi wierzyciele, z całą pewnością podjęłaby starania aby ustalić jak się od tego uchylić i spadek odrzucić. Uczestniczka pozostawała zatem w mylnym przekonaniu co do stanu masy spadkowej i nie ma wątpliwości, że gdyby nie działała pod wpływem błędu i oceniała sprawę rozsądnie, podjęłaby działania w celu odrzucenia spadku, a zatem jej błąd był istotny.

Sąd Rejonowy uznał też, że został zachowany termin do uchylenia się od skutków milczącego przyjęcia spadku określony w art. 88 § 2 k.c. D. S. powzięła wiadomość o istnieniu zadłużenia wobec wnioskodawczyni dopiero z chwilą otrzymania odpisu wniosku w niniejszej sprawie, czyli w dniu 11 października 2013r., a wniosek o zatwierdzenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku wpłynął w dniu 25 października 2013r. W świetle powyższych okoliczności Sąd uznał, że zachodzą przesłanki określone w art. 1019 § 2 k.c. w związku z art. 84 § 2 k.c., które uzasadniają zatwierdzenie oświadczenia uczestniczki o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

W apelacji od tego postanowienia wnioskodawczyni zarzuciła sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez uznanie, że D. S. pozostawała w błędzie co do wiedzy o rzeczywistym stanie spadku i że błąd ten jest uzasadniony okolicznościami sprawy, a co za tym idzie, jest błędem istotnym. Wedle skarżącej, Sąd Rejonowy dopuścił się też naruszenia przepisów prawa materialnego, w szczególności art.1019 k.c. w związku art.84 § 1 k.c. poprzez uznanie, że uczestniczka pozostawała w błędzie prawnie doniosłym. W szczególności skarżąca wywodziła, że ze złożonych zeznań wynikało, że uczestniczka posiadała wiedzę o obciążeniach kredytowych spadkodawcy i innych długach, w tym zadłużeniu z tytułu czynszu i należności za pracę. W świetle tych zeznań, jak twierdziła skarżąca, oczywistym jest, że brak wiedzy odnośnie przedmiotu spadku był wynikiem braku świadomości prawnej o możliwości jego odrzucenia. W oparciu o przedstawione zarzuty wnioskodawczyni domagała się zmiany postanowienia poprzez oddalenie wniosku uczestniczki o zatwierdzeniu uchylenia się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po jej ojcu.

Uczestniczka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Rejonowy w prawidłowy sposób ustalił stan faktyczny niezbędny dla rozstrzygnięcia o zasadności wniosku uczestniczki postępowania. Ustalenia te znajdują w pełni oparcie w zgromadzonych dowodach, w tym zwłaszcza zeznaniach uczestniczki, których wiarygodności skarżąca nie kwestionowała, stąd Sąd Okręgowy aprobuje je w pełni i czyni własnymi.

Skarżąca de facto nie podważa tych ustaleń, lecz jedynie kwestionuje wnioski, jakie wywiódł z nich Sąd Rejonowy. W apelacji wprawdzie mowa o tym, że uczestniczka wiedziała o zadłużeniu z tytułu kredytów, czynszu i wynagrodzenia za pracę, to jednak trzeba wskazać, że w sprawie nie było przedmiotem sporu, że wiedzę tę – to jest o zadłużeniu kredytowym i z tytułu czynszu (ostatecznie umorzonym) powzięła ona po śmierci ojca, z którym nie utrzymywała żadnych kontaktów. Co się natomiast tyczy zadłużenia z tytułu zaległego wynagrodzenia za pracę – stanowisko skarżącej w tej materii jest niezrozumiałe ponieważ w toku postępowania nie było mowy, że na zmarłym ciążyły tego rodzaju zobowiązania. Co istotne, w apelacji nie poddaje się w wątpliwość, że po śmierci ojca uczestniczka nie zachowała się biernie, lecz przedsięwzięła niezbędne czynności aby ustalić stan spadku.

Stanowisku Sądu Rejonowego apelująca przedstawia jedynie własne twierdzenia, iż niezłożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w przewidzianym terminie było spowodowane brakiem świadomości uczestniczki, że taka możliwość prawna w ogóle istnieje. Okoliczność ta jest prawnie irrelevantna w niniejszej sprawie i może stanowić co najwyżej o motywach, którymi kierowała się uczestniczka spłacając zobowiązania swego ojca.

W sprawie nie było sporne, że takie zobowiązanie uczestniczka na siebie przyjęła, spłacała ona bowiem wszystkie zobowiązania ojca, których istnienie ustaliła po jego śmierci. Sąd Okręgowy w pełni podziela wnioski Sądu Rejonowego, iż skoro uczestniczka podjęła czynności aby ustalić zobowiązania zmarłego i w tym celu nie tylko zbadała pozostawione przez niego dokumenty, ale także sprawdzała nadchodzącą po śmierci ojca korespondencję i zareagowała na zawartą w niej informację o zadłużeniu z tytułu dostaw energii elektrycznej, to nie sposób postawić jej zarzutu, że nieświadomość istnienia jeszcze innych zobowiązań była wynikiem jej niestaranności. Tylko bowiem w takim wypadku trzeba byłoby uznać, że błąd co do stanu spadku, w którym niewątpliwie uczestniczka pozostawała, nie ma charakteru prawnie doniosłego w rozumieniu art.84 § 2 k.c.

Nie bez znaczenia jest i to, że wiosek o stwierdzenie nabycia spadku został złożony osiem lat po śmierci spadkodawcy, a w tym okresie – jak wynika ze zgromadzonych dowodów – nie zaistniały żadne zdarzenia, które mogłyby u uczestniczki zrodzić przekonanie, że spłacane przez nią zobowiązanie nie są wszystkimi długami spadkowymi.

Ustalone w sprawie okoliczności faktyczne stwarzały zatem podstawę do uwzględnienia wniosku uczestniczki postępowania w oparciu art.1019 k.c. w związku art.84 § 1 k.c.

Z tych względów na mocy art.385 k.p.c. w związku z art.13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację jako nie znajdującą usprawiedliwionych podstaw prawnych. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego, zgodnie z art.108 § 1 k.p.c. w związku art.13 § 2 k.p.c., nastąpi w orzeczeniu kończącym sprawę.

SSR (del.)Roman Troll SSO Mirella Szpyrka SSO Aleksandra Janas